

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

Kokkolan Työttömät ry vastustaa työssäoloehdon pidentämistä, koska se heikentää huomattavasti heikommassa työllisyystilanteessa olevien kansalaisten mahdollisuutta saada parannettua taloudellista tilannettaan, vaikka saisi vain määräaikaista työsuhteita.

On olemassa henkilöitä jotka tekevät kausiluonteisesti töitä, ja hyötyvät siitä, että puolen vuoden kausityöllä saa kerrytettyä työssäoloehdon, mutta vaikka näin onkin, se ei pitäisi olla syy heikentää myös kaikkien muiden mahdollisuutta ansiosidonnaiseen, jotka eivät ole olleet onnekkaita ja saaneet edes kausityötä.

Hallitus on halunnut tutkia mahdollisuutta yleiseen ansiosidonnaiseen työttömyysetuuteen, ja sen perusteena on, että jokaisen pitäisi saada ansiosidonnaista työttömyysetuutta, mutta se on ajatukseltaan ristiriitainen tämän esityksen kanssa jossa taas vaikeutetaan kaikkien mahdollisuutta saada ansiosidonnaista työttömyysetuutta.

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

Kokkolan Työttömät ry:n mielestä esitys työssäoloehdon kertymättömyydestä jos on palkkatukioikeutettu, ja työnantaja käyttää mahdollisuuden saada työntekijästä palkkatukea, eriarvoistaa työntekijät sen mukaan minkälainen työhistoria heillä on ennen työllistymistä. Työntekijää ei pidä rangaista siitä, että työnantaja saa etua hänen palkkaamisestaan, ja että hänelle on palkkatukioikeus myönnetty koska häntä pidetään vaikeasti työllistettävänä, esim. työttömyys on pitkittynyt tai hän on osatyökykyinen tai täsmätyökykyinen.

Ei voi olla niin, että työnantajalle maksettava tuki vie työntekijältä oikeuden ansiosidonnaiseen työttömyysetuuteen. Ei siltikään, vaikka työnantajalle maksettu palkkatuki olisi helpottanut työttömän palkkaamista, eli työtön olisi päässyt hieman helpommin töihin kuin ilman palkkatukioikeutta.

Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan, palkkatukioikeutetulla työntekijällä pitäisi olla täysin, 100% työssäoloehdon kertyminen työsuhteen aikana kuin muillakin. Jo se, että työssäoloehdot on kertynyt vain 75% on ollut väärin.

On järjen vastaista, että vaikeassa työllistymistilanteessa olevan henkilön pääsyä ansiosidonnaisen työttömyysetuuden piiriin rajoitetaan.

Varsinkin tilanteessa jossa yli tuhat päivää työttömänä olleiden henkilöiden määrä on kasvussa. Ja edelleen on pitkäaikaistyöttömien määrä suhteessa työttömien määrään erittäin korkealla tasolla, jonne se nousi koronan myötä.

Nyt kun ollaan menossa taas kohti lamaa, ja työttömyys on kääntynyt nousuun, myös pitkäaikaistyöttömien määrä on nousussa.

Nämä hallituksen ehdottamat leikkaukset ja uudistukset, vaikeuttavat tulevien vuosien pitkäaikaistyöttömien määrän vähentämistä, ja päädymme tilanteeseen, että pitkäaikaistyöttömien määrä jää pitkäksi aikaa yli sadan tuhannen henkilön tasolle. Se taas lisää muiden sotemenojen kasvua, kun tutkitusti pitkäaikaistyöttömyys heikentää työttömien terveyttä, sekä fyysistä että psyykkistä. Mitä pidempään henkilö on työttömänä, sitä enemmän hän tarvitsee yhteiskunnan palveluja köyhyyden ja yleisen huono-osaisuuden kasvaessa.

Palkkatuettu työ on ollut keino saada vaikeasti työllistyviä palkkatöihin jotka edes joksikin aikaa, nostaa pitkittyneestä työttömyydestä kärsineen henkilön taloudellista tilannetta, mahdollistaa ammattitaidon ylläpitoa ja päivittämistä, työkyvyn ylläpitoa, mahdollistaa kuulumisen työyhteisöön ja lisää henkilön osallisuutta yhteiskuntaan.

Kun palkkatuettu työ loppuu, ja henkilö putoaa taas alimmalle mahdolliselle taloudelliselle tasolle, köyhyyden mukanaan tuomat ongelmat palaavat nopeammin, kuin jos henkilö saa vielä jonkin aikaa korkeampaa ansiosidonnaista etuutta, ja pystyy keskittymään paremmin uuden työn hankkimiseen.

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

Kokkolan Työttömät ry ei kannata euroistamista koska ansioturvan taso voi laskea osa-aikatyötä tai satunnaista työtä tekevien osalta. Tämä johtuu siitä, että työssäoloehto voi täytyä entistä pienemmällä työmäärällä ja palkalla ja tällöin myös päivärahan määrä jää pienemmäksi. Kokkolan Työttömät ry ei pidä tätä hyvänä suuntana, että ansiosidonnainen etuus voi jäädä niin pieneksi, että se on sama kuin Kelan maksama työmarkkinatuki tai peruspäiväraha.

Viikkoperusteinen kertymän tarkastelu on parempi juuri osa-aikatyötä ja keikkatyötä tekevien osalta.

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

-

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

Kokkolan Työttömät ry on sitä mieltä, että suojaosaa pitäisi päinvastoin nostaa 500 euron tasolle, jossa se oli koronan aikana.

Suuri osa osa-aikatyötä tekevistä haluaisi tehdä kokopäivätyötä, mutta ei saa lisää tunteja, heidän tulojensa heikentäminen ei kannusta tekemään töitä, vaan on pelkkä leikkaus muutenkin pieniin tuloihin.

Ottaen huomioon hintojen nousun ja epävarmuuden lisääntymisen työmarkkinoilla, suojaosasta luopuminen on erittäin epäviisasta, ja tulee varmasti lisäämään turvautumista muihin etuuksiin.

Suojaosuuden ansiosta työllisyys parani, joten miksi nyt ajatellaan että sen poistaminen parantaisi työllisyyttä?

Tästäkään asiasta ei ole täysin aukotonta tutkimustietoa, että tästä muutoksesta olisi mitään hyötyä valtion taloudelle, saati kuntien.

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

Kokkolan Työttömät ry on sitä mieltä, että työttömyysetuuksien lapsikorotuksia pitäisi päinvastoin nostaa.

Lasten köyhyys on kestävämmällä tasolla, ja siihen on puututtava välittömästi, ei vain lasten ja nuorten hyvinvoinnin takia, vaan myös syntyvyyden rajun laskun takia. Nuoret ihmiset eivät uskalla tällaisten epävarmojen aikojen ja kutistuvien etujen aikoina tehdä lapsia, koska eivät halua altistaa lapsiaan köyhyydelle.

Työttömyysetuuksien (ja muiden vastaavien etuuksien) lapsikorotukset ovat olleet kaikista tehokkain keino tukea köyhimpien lapsiperheiden talouksia. Toisin kuin lapsilisät, etuuksien lapsikorotuksia saa vain köyhimmät.

Yksikään köyhän perheen vanhempi ei jätä menemättä palkkatyöhön josta saa vähintäänkin satoja, tai tuhansia euroja enemmän perheelle rahaa, sen takia että etuudessa on satanen tai pari lapsikorotusta, ajatuskin on ihan järjetön. Mutta silloin kun vanhempi ei pääse töihin, se lapsikorotus on iso raha perheen arjessa.

Nyt on perheiden, pelkästään ruokamenot nousseet sataasia kuukaudessa, puhumattakaan liikkumisen ja asumisen kustannuksista, joten nyt kun otetaan vielä lapsikorotuksetkin pois, joutuu yhä useampi perhe turvautumaan toimeentulotukeen. Ne jotka eivät sitä saa, joutuvat vaan karsimaan entistä enemmän välttämättömistä menoistaan.

Jo kymmenisen vuotta sitten oli laskettu, että yhden syrjäytyneen nuoren kustannus yhteiskunnalle on miljoona euroa, nykyhinnoilla se on varmasti jo satoja tuhansia enemmän.

Pienellä panostuksella köyhiin lapsiin, etuuksien lapsikorotusten muodossa, voidaan säästää isoja summia.

Lapsilisiä aiotaan korottaa pienillä summilla korreloimaan etuuksien lapsikorotusten poisto. Sekin kuitenkin tehdään lapsia eriarvoistavalla tavalla.

Lapsilisien yksinhuoltajalisää korotetaan, ja se korotus kohdistuu kaikkiin, ei vain köyhimpiin lapsiin. Myös alle kolmevuotiaiden lapsilisiin tulee pieni korotus, mutta se taas jättää kaikki yli kolmevuotiaat köyhät lapset ilman korotusta ja korotuksen saa myös kaikki hyvässä taloudellisessa asemassa olevien vanhempien lapset. Ja edelleen, perheen neljäs lapsi saa korotuksen, tämäkin kaikille, ei vaan köyhimmille, ja mitä jos köyhän perheen lapsi ei ole alle kolmevuotias, ja on perheensä ensimmäinen, toinen tai kolmas lapsi, niin sekään korotus ei koske häntä.

Eli suurimmalta osalta köyhiä lapsia vain otetaan pois, ja osalle heistä, ja osalle kaikista muistakin, annetaan pieni summa tilalle. Mielestämme korrelaatiota ei tapahdu juuri mitenkään.

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

Kokkolan Työttömät ry:n mielestä omavastuu aika on ylipäättään epäreilu.

Kun jää työttömäksi, ja tulot laskee heti reilusti, mutta menoja on mahdoton kovin nopeasti laskea tasolta joka on muodostunut palkan mukaan, on suoranaista kiusantekoa ottaa vielä viikon, tai esityksen mukaan yli viikon työttömyysetuus pois. Varsinkin kun sitä ensimmäistä työttömyysetuutta voi joutua hallinnollisista syistä odottamaan viikkoja.

Kolmanneksella työssäkävivistäkään ei ole minkäänlaista taloudellista puskuria, joten kun pienituloiset joutuvat elämään kädestä suuhun työssä ollessaankin, työttömäksi putoaminen on taloudellinen katastrofi.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Kokkolan Työttömät ry katsoo, että kaikki esityksen kohdat, heikentävät sekä kansalaisten että valtion ja kuntien taloudellista tilannetta.

Työllisyyteen vaikutukset tulevat olemaan myös negatiiviset, ja siihen ei olisi varsinkaan nyt varaa kun riskit suurtyöttömyyteen kasvavat päivä päivältä.

Tämä esitys lisää kansalaisten eriarvoisuutta, sosiaaliturvariippuvuutta ja lapsiköyhyyttä.

Kansalaisten usko valtiovaltaan ja hyvinvointiyhteiskunnan toimintaan laskee jyrkästi.

Varsinkin pitkäaikaistyöttömät kokevat suurta huolta tulevaisuudestaan, osa tuo ilmi jo mietteitään äärimmäisiin keinoihin ryhtymisestä.

Käytännössä tämä hallituksen esityspaketti vie vaikeimmassa asemassa olevilta ihmisiltä toivon paremmasta.

Kaikki tietävät, että työpaikkoja ei koskaan tule riittämään kaikille halukkaille. Nämä lait kertovat siitä, että päättäjät olettavat työttömyyden olevan lähinnä ihmisen omaa syytä ja työhaluttomuutta, vaikka oikeasti ongelma on työkyvyttömyys, työnantajille kelpaamattomuus (koulutuksen, terveyden tai iän takia) ja työpaikkojen puute.

Lähes kaikki työttömät oikeasti haluavat töihin. Lait pitää laatia siten, että lähtöajatus on se, että työtön haluaa töihin, miten autamme häntä yhteiskuntana saavuttamaan sen tavoitteen.

Myös sairaat ihmiset, osatyökykyiset ja täsmätyökykyiset haluavat suurin osa töihin, nekin joilla siihen ei enää ole kyvyäkään, suomalaiset ovat kuitenkin hyvin työorientoitunut kansa, ja työssäkäynti nähdään elämän perustana. Työssäkäynti on myös ihmiselle talouden perusta, ja mahdollistaa perheen perustamisen, kodin hankkimisen ja kaikenlaisen itsensä kehittämisen. Työtön jää kaikesta siitä paitsi, joten hyvin harvinaista on, että joku haluaa olla työtön.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

Suomalaisista joka viides on melko pienituloinen, ja nyt heistä suureen osaan kohdistuu hyvin suuriakin tulojen heikennyksiä, eikä se voi olla näkymättä yksityisen sektorin kannattavuudessa.

Jo nyt on hintojen nousun takia ihmisten ostokäyttäytyminen muuttunut hyvin paljon, ja se tulee vaikuttamaan yritysten kykyyn ja haluun työllistää.

Pienituloisten ihmisten rahat menevät aina suoraan kiertoon, ei ole varaa jättää rahaa säästöön, joten pienituloisten ostovoiman vaihtelut näkyvät välittömästi yritysten myynneissä. Kaikki "ylimääräinen" kulutus karsitaan pois, ja kun nämä esitykset tulevat käytäntöön, aletaan olla jo äärimmillä rajoilla, ja osa putoaa sen yli syvään köyhyyteen.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Ei lausuttavaa tähän kohtaan.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Kokkolan Työttömät ry ei kannata yhdenkään esityksen kohdan voimaantuloa millään aikavälillä.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Kokkolan Työttömät ry korostaa hyvin voimakkaasti sitä, että esityksen asiat käytäisiin läpi siten, että vaikuttavuusarviot olisivat laajalti ja huolellisesti tehty.

Lakimuutoksia ei pidä tehdä vähemmistöryhmän oletetun käyttäytymisen perusteella, vaan sen perusteella mitä ne vaikuttaa suureen enemmistöön ja sen käyttäytymiseen.

Jos oletus on, että joku lakimuutos työntää kymmenen tuhatta ihmistä töihin, se ei lohduta niitä kahtasataa tuhatta ihmistä jotka eivät pääse töihin vaikka miten yrittävät, ja heitä nämä lakimuutokset eivät auta millään tavalla, vaan lisäävät kurjuutta ja epätoivoa.

Kokkolan Työttömät ry pyytää Suomen hallitukselta; älkää romuttako kymmeniä vuosia rakennettua hyvinvointiyhteiskuntaa.

Laakso Johanna
Kokkolan työttömät ry